

Innovaciones metodológicas en docencia universitaria: resultados de investigación

Coordinadores
José Daniel Álvarez Teruel
Salvador Grau Company
María Teresa Tortosa Ybáñez

Coordinadores
José Daniel Álvarez Teruel
Salvador Grau Company
María Teresa Tortosa Ybáñez

© Del texto: los autores. 2016
© De esta edición:
Universidad de Alicante
Vicerrectorado de Estudios, Formación y Calidad
Instituto de Ciencias de la Educación (ICE), 2016

ISBN: 978-84-608-4181-4

Revisión y maquetación:
Salvador Grau Company
Daniel Gallego Hernández

119. Xarxa de literatura catalana infantil (Grau d'Educació Infantil)

---

*M. À. Francés Díez; C. Arronis Llopis; D. Escandell Maestre; A. Esteve Guillén;
I. Marcillas Piquer; Ll. Martín Pascual; M. Martínez Pérez; I. Mira Navarro;
V. Vidal Lloret*

Departament de Filologia Catalana
Universitat d'Alacant

RESUM. En aquesta memòria descriuim el treball en xarxa elaborat pels membres del projecte d'innovació docent "Xarxa de literatura catalana infantil (Grau d'Educació Infantil)" que, durant el curs 2014-2015, ha dut a terme diverses reunions presencials i virtuals per a modernitzar i millorar el procés d'ensenyament-aprenentatge relacionat amb la matèria objecte d'estudi. L'eix vertebral del projecte es basa l'ús de les TIC com a recurs motivador i dinàmic que cal implementar en la metodologia docent de les assignatures relacionades amb la literatura infantil del grau en Educació Infantil. En aquest sentit, s'hi descriuen els avantatges dels recursos relacionats amb l'univers Google (sobretot, Calendar, Sites, Drive i Youtube) i Prezi, la pàgina web que proporciona un entorn de presentacions en línia dinàmiques i interactives, molt en consonància amb les interessos de l'alumnat i els nous processos de comunicació i interacció docent. Per a il·lustrar el projecte, s'hi mostren imatges representatives dels materials que han sigut elaborats amb aquests recursos.

Paraules clau: prezi, site, google, motivació, TIC.

1. INTRODUCCIÓ

L'origen de la conformació d'aquesta xarxa era millorar els materials relacionats amb la matèria Literatura Catalana Infantil, especialment orientada per al Grau d'Educació Infantil de la UA. Ens plantejàvem investigar per a proposar estratègies d'innovació docent que acostara la matèria als futurs mestres, de manera que el procés d'ensenyament-aprenentatge fóra especialment significatiu i experiencial. En aquest sentit, vam pensar que la modernització dels materials mitjançant els recursos TIC podien donar resposta a les necessitats dels nostres alumnes, nadius digitals, i que serien una bona manera de motivar-los i fer les presentacions més dinàmiques i audiovisuals. Perquè, tal com afirma Joan Vaello (2007), cal connectar amb els interessos de l'alumnat per a motivar-los en el procés d'ensenyament-aprenentatge i, a més, incorporar aquestes eines com a part inherent de la metodologia docent, i no com una mena d'element afegit que dona color al contingut però que no transforma, en realitat, l'ensenyament tradicional.

2. L'ELABORACIÓ DE MATERIALS MOTIVADORS I DINÀMICS

2.1. Objectius

Els objectius que ens plantejàvem a l'hora de crear la xarxa d'investigació en innovació docent estaven molt units al desenvolupament de l'assignatura Literatura Catalana Infantil, del Grau d'Educació Infantil. De fet, l'experiència en la docència d'aquesta assignatura durant dos anys (tot i que la matèria figura en els plans d'estudis d'Educació pràcticament des dels seus inicis, ja que és ben pertinent per a la formació de mestres) aconsellava crear aquesta xarxa per a revisar-ne els resultats i millorar-ne el material. Per tant, el primer objectiu que ens vam plantejar va ser el seguiment, la coordinació i el treball en equip del professorat per al desenvolupament de l'assignatura i altres matèries de la mateixa àrea de coneixement, que s'havia de manifestar, principalment, en l'elaboració de materials. En segon lloc, veiem imprescindible dur a terme una anàlisi i un balanç del procés d'ensenyament-aprenentatge de la literatura catalana infantil i juvenil des dels inicis de la implantació del Grau en Educació Infantil, ja que, com acabem de comentar, la matèria ha sigut el nucli principal de diverses assignatures al llarg de la història de les titulacions relacionades amb la formació del professorat dels cicles d'Infantil i Primària. A més, l'experiència de part del professorat en la docència d'aquestes matèries durant els últims deu anys era un punt a favor per al contrast amb l'experiència en recursos TIC del professorat amb menys experiència: sobretot, els membres més joves del grup que, bé amb una beca d'investigació, bé com a alumnat, tenen una gran destresa en l'ús de les noves tecnologies. De fet, com hem dit en la introducció, considerem l'ús de les TIC com un espai de transformació de la docència actual, que ens permet revisar i millorar els materials teòrics i pràctics relacionats amb la literatura catalana infantil i juvenil, i elaborar d'un dossier d'alternatives i recursos.

2.2. Mètode i procés d'investigació

El mètode de funcionament de la xarxa ha implicat reunions presencials i virtuals, a través de les xarxes socials (Facebook, Twitter) i altres tecnologies de la comunicació (Skype), que han servit com a fòrum de debat, reflexió i contacte permanent. Aquesta manera de procedir, interactiva i que usa les xarxes socials i els recursos que ens facilita internet per a avançar en un objectiu comú i desenvolupar el treball en equip, està directament relacionada amb els resultats que es pretenen aconseguir entre l'alumnat i en el procés d'interacció entre aquest i el professorat. Així mateix, vam estar investigant quines metodologies podien potenciar l'aprenentatge autònom de l'estudiant, i de quina manera els podíem avaluar per a millorar els resultats del procés d'ensenyament-aprenentatge.

En aquest sentit, vam començar la nostra tasca de recerca mirant de trobar les eines i els recursos que podien facilitar l'assoliment dels objectius plantejats. El primer grup de recursos que vam considerar utilitzar van ser aquells relacionats amb el motor de recerca Google. Vegem-ho.

Google és conegut com el motor de recerca més potent i ràpid que tenim disponible a hores d'ara: és el portal per on sovint ens submergim en l'oceà internautic i l'eina que té totes les respostes. Ara bé, al voltant d'aquest producte s'han generat tota una sèrie d'eines complementàries, algunes més conegudes que altres, que ens poden ser útils a l'hora d'aprofitar el potencial d'Internet i posar-hi ordre.

En primer lloc, Google+ és una mena de xarxa social estil Facebook amb algunes utilitats en l'entorn docent. Per exemple, permet crear un cercle per assignatura (format pel grup de classe) per a compartir materials, crear debats, contactar amb l'alumnat, etc. També té la utilitat d'organitzar *quedades* a distància entre alumnes, dins de cada cercle, on cadascú aporta veu i imatge des del seu ordinador. Aquestes converses es poden enregistrar i penjar en Youtube, i així el professorat pot seguir l'evolució del procés de col·laboració entre els membres del grup a l'hora d'elaborar un treball. A més, Google+ es connecta amb Blogger, l'entorn per a crear i mantenir fàcilment un o diversos blocs, de manera que les noves entrades que s'hi publiquen poden aparèixer també en la xarxa social. A banda d'això, Blogger ofereix un munt de possibilitats per a la docència: és l'entorn ideal perquè el professorat hi penge materials diversos, com ara apunts, qüestions, pràctiques, etc. És un bon lloc, a més, on reunir les activitats dutes a terme per l'alumnat, com una mena de portfoli en línia.

En relació amb els suggeriments anteriors i com a complement, per exemple, del bloc de classe, el Calendari de Google és molt útil per a facilitar el seguiment de l'assignatura i marcar un ordre en l'evolució de l'aprenentatge de l'alumnat: hi podem crear un calendari específic per a l'elaboració i el lliurament d'exercicis i pràctiques, per a les dates d'exposicions a classe, per a eixides de camp (per exemple, visites al teatre, a museus, etc.) i, en general, per a qualsevol tipus de matèria o activitat relacionades amb l'assignatura. Això no implica, però, que el cronograma siga inamovible: de fet, l'avantatge de compartir un calendari en línia és que s'hi poden fer modificacions i informar l'alumnat de manera immediata. En

el treball de la xarxa ens ha sigut molt útil per a informar de la data, l'ordre del dia i l'espai de les reunions presencials, com també dels terminis de lliurament de les tasques que cada membre ha dut a terme.

Drive és una altra eina ben útil no solament per a crear documents de text, fulls de càlcul o presentacions en diapositives, sinó també per a emmagatzemar-los en línia i compartir-los, permetre que altres hi facen comentaris o modificacions, seguir-ne el rastre d'edició, etc. En la xarxa hem usat aquesta eina per a compartir materials, construir documents entre tots i alhora, modificar i millorar recursos per a l'alumnat (cronogrames, documents explicatius dels treballs que han de fer, etc.).

A més, s'hi poden crear formularis per a tot tipus de finalitats: recollir les dades de l'alumnat, fer-los enquestes perquè avaluen la marxa de l'assignatura o el que han après després de cada sessió o unitat didàctica, puntuar les exposicions que els companys fan a classe a través de rúbriques (i, també, controlar l'assistència, ja que queden enregistrades les entrades i eixides als documents), fer fitxes diverses (per exemple, fitxes de lectura guiades pel professorat, fitxes terminològiques, glossaris d'una determinada obra literària), facilitar l'autocorrecció d'exercicis i tests, crear formularis condicionats que, segons la resposta de l'alumnat, conduïsquen a una pàgina o a una altra (per exemple, en la creació d'itineraris literaris, o en la resolució de qüestions complexes que es poden resoldre segons distintes premisses, etc.). Per a l'assignatura Literatura Catalana Infantil, d'Educació Primària, vam dissenyar un formulari Google perquè l'alumnat enviara la informació sobre l'animació lectora que formava part de les pràctiques de classe, on reflexionaven sobre els objectius que s'havien plantejat, el resum de l'activitat, el material tècnic utilitzat, etc. D'aquesta manera, no solament preparaven, en equip i de manera cooperativa, la posada en escena que es duia a terme a l'aula, sinó que reflexionaven sobre el procés d'elaboració i hi aplicaven part de la teoria vista a classe en les respostes al formulari. Vegeu la imatge 1:

Imatge 1. Formulari de Google sobre l'activitat d'animació lectora

The image shows a Google Form titled "El Participeu!" from the website "Literatura Catalana Infantil". The form is designed to collect information about reading animation activities. It includes a navigation menu with "Inici", "LCI Educació Infantil", "LCI Educació Primària", and "Biblioteca". The main heading is "El Participeu!" followed by the instruction: "Expliqueu-nos quina activitat heu fet, mitjançant aquest formulari. Quan ens l'envieu, l'inclourem a la biblioteca." Below this, there is a section titled "Activitats d'animació lectora" with a brief description: "A través d'aquest formulari pretenem recollir les dades bàsiques de les activitats d'animació lectora dutes a terme en l'assignatura Literatura Catalana Infantil, del grau en Educació Primària de la Universitat d'Alacant." A note indicates "* Necessari". The form contains several questions with text input fields: "Quin és el títol de la vostra activitat? *", "A quin grup de pràctiques pertanyeu? *", "Quin/a autor/a heu triat? *", "A quins destinataris va adreçada l'animació lectora? *", and "Quins objectius vos heu proposat aconseguir? *".

Youtube, la web que permet publicar i compartir vídeos, una via d'accés a continguts audiovisuals amb una audiència superior a la d'una gran cadena de televisió, pot resultar també molt útil com a espai per a creacions de l'alumnat o del professorat: per exemple, per a videotutorials sobre com fer alguna de les tasques proposades, o per a activitats audiovisuals com els *booktrailers*, que són una versió sintètica i actualitzada de les ressenyes d'obres literàries i usen tècniques similars a la dels tràilers de pel·lícules per a animar a la lectura del llibre o el relat en qüestió. Al llarg dels dos darrers anys, Youtube ha resultat molt útil perquè l'alumnat enregistre les exposicions d'animació lectora fetes a classe, com a material d'estudi i de suport per a la seua futura tasca docent; també s'han enregistrat narrant una història, o recitant poemes adreçats a un públic infantil, etc. Aquest mitjà, que estimula la creativitat de l'alumnat i fa que s'esforce per oferir als companys de classe treballs interessants i perdurables, ha resultat molt útil per a traslladar part de la feina de classe a l'àmbit extra acadèmic, a la vida i l'experiència dels futurs mestres. Perquè un dels punts claus per a l'èxit del procés d'ensenyament-aprenentatge és aconseguir conjuminar les destreses i els interessos de l'alumnat amb els objectius de l'assignatura, ja que eixe és, a grans trets, l'art de la motivació, segons José Antonio Marina (2011). I la majoria dels alumnes reconeixen, en el portfoli que lliuren al final de curs, que l'activitat de l'animació lectora és la que més els ha agradat entre les pràctiques de l'assignatura, perquè s'han divertit elaborant-la i posant-la en pràctica, i se senten orgullosos del resultat d'aquest treball en equip quan en consulten el vídeo a Youtube i veuen com creixen els *like* a mesura que els companys de classe el veuen i els premiem amb el seu reconeixement.

Ací teniu una mostra del vídeo de Youtube on es pot assistir a un autèntic teatre de titelles que adapta el conte de Carles Cano "La fada pastissera", dut a terme per Rosalía Fernández Cabrera, María Giménez Martínez, María Marcet Molina, Laura Moya González i Lidia León Jiménez, del grup 2 de l'assignatura Literatura Catalana Infantil del grau en Educació Infantil (2014-2015) (vegeu imatge 2):

Imatge 2. Vídeo de Youtube sobre "La fada Pastissera"

Per a reunir aquest valuós material i posar-lo a l'abast de l'aula, hem creat una pàgina web amb Google Sites, i això sense tenir coneixements del llenguatge html. El resultat està disponible en l'adreça <https://sites.google.com/site/literaturacatalanainfantil/>, que recull les dos assignatures de la Facultat d'Educació que treballen la literatura catalana infantil. En l'índex de l'assignatura d'Educació Infantil, es pot observar una distribució que agrupa els treballs de l'alumnat segons l'autor que treballen, l'edat dels xiquets als quals va dirigida l'animació lectora, l'adreça de Youtube on es pot consultar l'enregistrament de l'activitat i dades relacionades amb el grup de classe (vegeu Imatge 3).

Imatge 3. Site de Google Literatura Catalana Infantil

Finalment, podríem esmentar altres eines bastant conegudes, com el motor de traducció automàtica de Google, que permet fer traduccions bidireccionals de paraules, textos i webs en més de trenta llengües, incloent-hi el català, i ens pot servir per a fer pràctiques de correcció d'estil i de llengua, perfeccionar textos donant-los caire literari, o com a eina auxiliar quan llegim en altres llengües. Google Acadèmic (Scholar), a més, permet configurar alertes de bibliografia que pugui interessar a l'alumnat (i al professorat) de l'assignatura, i estar així al dia de les novetats que es publiquen a la xarxa sobre un tema en concret o els anuncis d'aquestes publicacions que després podem trobar en format imprès. Amb Picasa, l'organitzador i editor de fotografies digitals, es poden compartir fotos que il·lustren treballs de l'alumnat (com ara reportatges sobre algun tema en concret, geografies literàries, memòries d'eixides de camp, etc.). El gestor de correu Gmail, a hores d'ara un dels més populars per la gran capacitat d'emmagatzematge que té i perquè permet diversos mètodes d'ordenació dels correus en carpetes i de filtració de correu brossa, és una bona eina per a agilitar la comunicació per correu entre l'alumnat i el professorat, i també facilita la connexió directa a altres aplicacions de Google (com els cercles de Google+, Drive, Maps, Youtube, Traductor, Hangouts, etc.) a través de pestanyes en la part superior i lateral de la pantalla. Cal dir que la Universitat d'Alacant acaba d'implementar, en el seu campus virtual, l'entorn de correu GCloud, facilitat per Google, que té tots els avantatges que acabem d'explicar i un de més: la capacitat il·limitada.

A banda de totes les eines que acabem d'explicar, també vam creure interessant per a assolir els objectius de modernització i dinamització dels materials de l'assignatura la interfície de la pàgina web Prezi.com, que permet fer

unes presentacions mitjançant la tecnologia Flash Player on és fàcil incrustar vídeos, àudios, documents, etc., i que permet establir recorreguts per la matèria objecte d'estudi que van més enllà de la direcció lineal que permeten, habitualment, altres programes com Microsoft Office Power Point. Prezi aporta un enorme dinamisme a les presentacions i resulta intuïtiu, fàcil d'utilitzar i molt visual, qualitats que van en consonància amb les característiques del món 2.0 on els nostres alumnes estan acostumats a estudiar i, pràcticament, a viure.

Tot seguit mostraré, a través d'imatges, alguns dels resultats obtinguts, que parlen per sí sols de la profunda tasca de modernització i renovació dels materials de l'assignatura.

Imatge 4. Prezi per a explicar el sistema d'avaluació de l'assignatura (autor: Dari Escandell)

The image is a Prezi presentation slide titled "Literatura catalana infantil" (Children's Catalan Literature). The slide is divided into two main circular sections. The left section, titled "Criteris d'avaluació" (Evaluation Criteria), shows "Avaluació contínua 60%" (Continuous evaluation 60%) and lists three components: "1. exposició oral en grup 20%" (oral group presentation 20%), "2. portafoli o quadern de pràctiques 20%" (portfolio or notebook of practices 20%), and "3. entrevista oral individual 20%" (individual oral interview 20%). The right section, titled "Examen final 40%" (Final exam 40%), lists two convocatòries: "Convocatòria ordinària Divendres 12 de juny" (Ordinary convocation Friday 12 June) and "Convocatòria extraordinària Dijous 9 de juliol" (Extraordinary convocation Thursday 9 July). The slide includes logos for "17015 EdUa FILCAT" and "FILOLOGIA CATALANA UNIVERSITAT D'ALACANT".

Imatge 5. Prezi per a explicar la literatura de tradició oral (autors: Vicent Vidal i Maria Martínez)

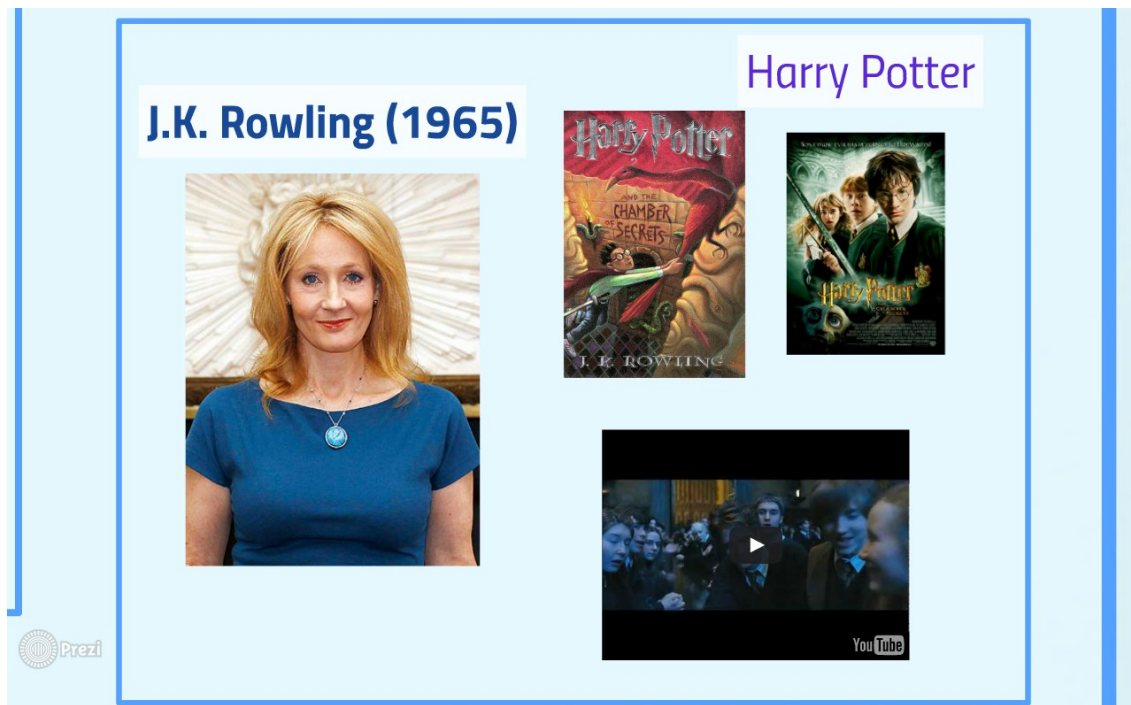
Imatge 6. Prezi sobre els àlbums il·lustrats (autora: Carme Arronis)

Imatge 7. Detall de la presentació sobre poesia i cançó, amb un vídeo biogràfic de Youtube incrustat (autora: M. Àngels Francés)

Imatge 8. Detall d'una presentació sobre narrativa juvenil, amb un fragment cinematogràfic incrustat (autores: Isabel Marcillas, Llúcia Martín, Irene Mira)

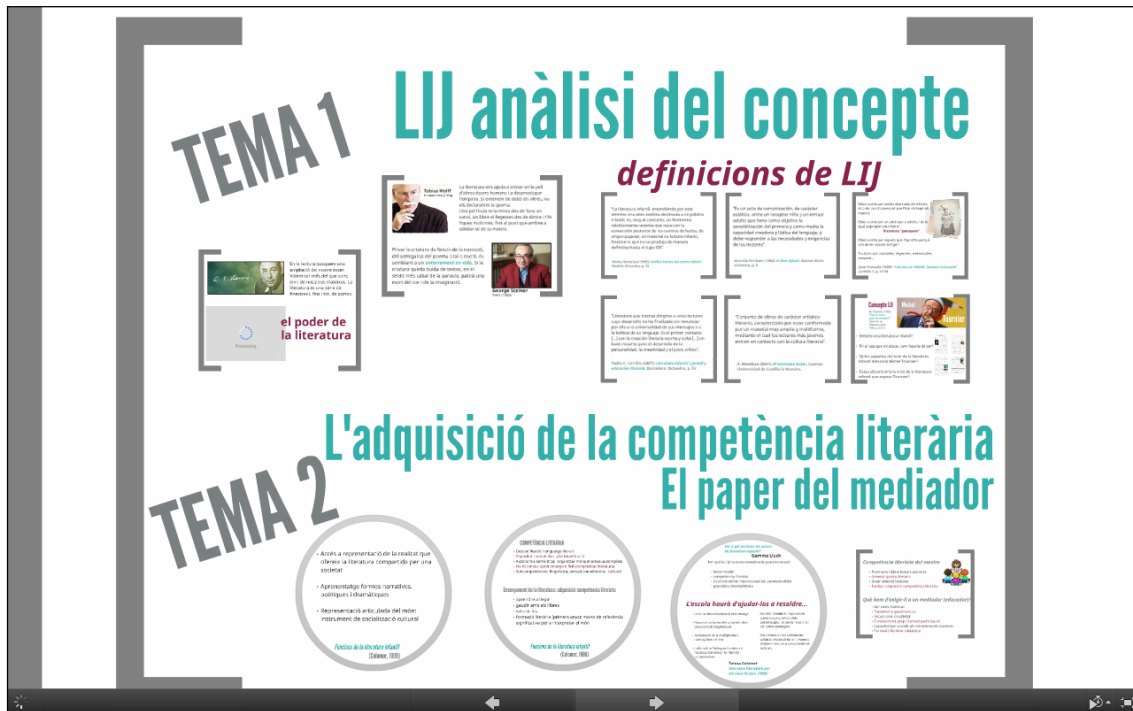
Imatge 9. Detall d'una presentació sobre les noves tendències de la literatura infantil i juvenil actual (autors: Dari Escandell i Carme Arronis)

Imatge 10. Presentació sobre el teatre i la dramatització (autora: Isabel Marcillas)

Imatge 11. Detall de la presentació sobre el concepte de literatura catalana infantil (autor: Dari Escandell)

3. CONCLUSIONS

A partir dels continguts abans exposats, creiem que el treball en xarxa que hem dut a terme durant aquest curs acadèmic ha sigut molt fructífer i interessant, perquè ha donat com a resultat materials dinàmics i motivadors que aconseguiran parlar a l'alumnat en el llenguatge digital en què es troben immersos. D'aquesta manera, els motivarem integrant en la metodologia docent de l'assignatura els recursos TIC, i aconseguirem reunir en un sol objectiu els seus interessos (relacionats amb el món de les xarxes socials i el coneixement compartit) i els objectius de l'assignatura (formar mestres que estimen la literatura i sàpiguen transmetre'n la passió mitjançant activitats d'animació lectora creatives i interessants). En aquest sentit, l'ús dels diversos recursos proporcionats per l'univers Google (sobretot, Calendar, Drive, Sites i Youtube) ha resultat útil per a estimular la comunicació i traslladar part del treball de cooperació a fora de l'aula (però fent-ne visible el procés a través de l'enregistrament de vídeos). Igualment, amb la interfície de presentacions Prezi hem pogut millorar l'aspecte i la interactivitat del material teòric de l'assignatura, fent-lo molt més dinàmic amb la inclusió d'imatges i elements audiovisuals, i amb la possibilitat de dissenyar mapes conceptuals i camins de deducció i construcció del coneixement que requereixen una participació més activa de l'alumnat en el seu procés d'aprenentatge.

4. DIFICULTATS TROBADES

Les dificultats trobades en el procés de cooperació en aquest projecte d'innovació docent deriven de l'enorme càrrega de feina que duen a terme tots els membres de la xarxa, i que ha ocasionat alguns retards en l'enviament de les fitxes de seguiment en el de la memòria de la xarxa. Això no obstant, la flexibilitat mostrada per l'Institut de Ciències de l'Educació (ICE) de la Universitat d'Alacant ha facilitat molt que el projecte finalment haja arribat a bon port, aspecte que és molt d'agradar. De fet, la llarga tradició de l'ICE en l'estímul d'aquest tipus de projectes és una bona mostra de l'interés de la UA en millorar la metodologia docent del professorat, perquè proporciona als docents un marc regulat que en reconeix la tasca innovadora i, alhora, l'esperona.

5. PROPOSTES DE MILLORA

Les propostes de millora es relacionen, sobretot, en l'aspecte organitzatiu del funcionament de la xarxa, ja que aquest ha sigut l'únic punt dèbil del projecte d'innovació docent. Igualment, la formació del professorat en les noves eines disponibles en internet (per exemple, el funcionament del nou entorn GCloud que proporciona la UA) seria un punt a tenir en compte, perquè com més recursos controlem, més dinamisme podem aportar a la nostra metodologia docent.

6. PREVISIÓ DE CONTINUÏTAT

Tots els membres de la xarxa s'han mostrat interessats a continuar col·laborant-hi en futures convocatòries, ja que sempre hi haurà maneres de millorar la nostra manera d'ensenyar i l'univers TIC està en continu procés de transformació i innovació. És un repte que no podem deixar d'atendre i, per això, creiem necessari continuar treballant-hi cada curs acadèmic.

7. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Google www.google.es

Literatura Catalana Infantil <<https://sites.google.com/site/literaturacatalanainfantil/>>

Marina, José Antonio (2011). *Los secretos de la motivación*, Barcelona: Ariel.

Prezi www.prezi.com

Vaello Orts, J. (2007). *Cómo dar clase a los que no quieren*, Barcelona: Graó.

Youtube www.youtube.com